پاژنە.. فەریق عوسمان

ڕەنگە ئەم ناونیشانەتان لا سەیر بێت، لەبەر کورتبڕیەکەی و پاشان دەگمەنیی بەکارهێنانی، ڕاستی (پاژنە) ئەندامێکی لەشی مرۆڤە، بەڵام بە دیوە مەجازییەکەیدا ماناگەلێکی زۆر قووڵتری هەیە، هیوادارم وەك وشەی (گەندەڵ) بچێتە ناو فەرهەنگی ڕۆژنامەوانییەوەو هەروەها لێرەدا ببێتە خەلاتێك بۆ هەموو ئەوانەی سیفاتەکانی ئەو وشەیەش لەخۆدەگرن، جا پێش ئەوەی بچینە ناو ئەو باسەوە با بەم پێشەکییە کورتە بابەتەکە دەست پێ بکەین.

ڕاستی دەڵێن: گەر قسە زۆر بێت کردار کەم دەبێتەوە، وەك ڕوونیشە لەناو میللەتی بەکاربەرو بێ ئیشدا ئەوەی هەیەو نییە: زۆرترین گەعدەو مەجلیس و دانیشتنی چایخانەو کەفی و دانیشتنی بەردەرگاو سەر ڕێگاو مۆڵ و ناوەندەکان و زۆری ترن.... هەمووشی بۆ کات کوشتن، وەك ئەوەی مرۆق لەو تەمەنە کورتەی لەم تاکە ژیانەیدا کە هەیەتی بێزار بێت و نەزانێت چۆن خۆی پەروەردە بکات و ببێتە کەسێکی بەرهەمهێن و ئەرێنی و پاشەڕۆژێکی گەش بۆ خۆی و دەوروبەرەکەی بنووسێتەوە.

لە پەندێکی گەلاندا هاتووە: باڵندەکان بە پێی جۆرەکانیان پێکەوە دەنیشنەوە، هەروەها وینستۆن چەڕچل ١٨٧٤-١٩٦٥ لە وتەیەکی گرنگدا دەڵێت: گەلان جۆرە حوکمەتێکیان دەبێت کە شایستەینی.

لێرەدا ئەم گوتارە هیچ ئامانجێکی سیاسی لە پشتەوە نییەو هیچ بەرژەوەندییەکی تاکەکەسیشی تێدا نییە، تەنها ئەوەی هەیەو نییە پەنجە خستنە سەر سەرچاوەی دەردو نەهامەتی و قەیرانەکانە، ئەگەر دەستنیشانمان کردن ئەو کاتە چارەسەر ڕێی تێدەچێت و ئاسان دەبێت.

رەنگە لەبیرتان بێت بەڕاشکاوانە لەسەر ساشەی میدیاکان وەزیرێك گوتی؛ من کەسانێك دەناسم ١٢ موچەی بن دیوار وەردەگرن، ڕەنگە ئەو وتەیەی تاڵەبانیشتان لەیاد بێت کاتی خۆی گوتی با لە هەموو مالێکدا موچەخۆرێك هەبێت.

ئەوان بەمجۆرە زانییان چۆن وڵات کاول دەکەن و چۆن خەڵك دەکەنە ئەڵقەلە گوێی خۆیان و چۆن مانەوە بۆ خۆیان مسۆگەر دەکەن، دەکرێت بپرسین: ئایا هەرێمێکی ٥ ملیۆن کەسی پێویستی بە ملیۆن و چارەکێك موچەخۆر هەیە لەکاتێکدا لە هەموو دەزگاکانیشدا قەیرانی بەڕێوەبردن و نیوە دەوام و چارەکە دەوام هەیەو دەبینرێت؟! گەر وڵاتێکی دواکەوتووی وەك ئەفگانستان بگرین کە ژمارەی دانیشتووانی لە ٤٠ ملیۆن پترە بەڵام تەنها ١ ملیۆن کارمەندی موچەخۆری دەوڵەتیی هەیە، گەر وێنەی وڵاتێکی پێشکەوتووی وەك شانشینی

یەكگرتووش وەربگرین كە ڕێژەی دانیشتوانی ٧٠ ملیۆن كەسە، هەر نزیكەی ملیۆن و نیوێك كارمەندی دەوڵەتیی هەیە.
لێرەوە تێدەگەین كە ئەم بەڵایەی تووشی هەرێم كراوە، قوڕەكەی زۆر لەوە خەسترە بە شەووڕۆژێك لێی دەرباز ببین و چارەسەر بكرێت، ئەمە وەكو ئەو عەقدە نەوتییە ٥٠ ساڵیە وایە كە مەسئولەكان لەگەڵ كۆمپانیا بیانیەكاندا ئیمزایان كرد ل□ بەرامبەردا ڕازی بوون نرخی هەر بەرمیلێك نەوت ١٠ دۆلار بچێتە سەر حسابی بانكیان بەسە بۆ ئەوان! لەولاشەوە وەك چەند مانگێك لەمەوپێش دیتتان لەسەر سەكۆی میدیاكان گرێبەستی فرۆشتنی غاز بە ئەمریكا واژۆ دەكەن و دەست ل□ بەغداش پان دەكەنەوە بۆ موچە! لەملاشەوە لافوگەزافی سەربەخۆیی و فید□را□ی لێدەدەن، ل□ بەرانبەر ئەم هەموو پارادۆكسەدا د□ بێت ئەو میللەتەی ئەو كەسە بەرژەوەندیخوازە تەسكبینانە بەڕێوەی د□ بەن چی لێ دەربچێت؟
ڕاست گوتراوە: كەسانی سیاسی هاوشێوەی یەكن، بەڵام ئەوەی لە وڵا تێكەوە بۆ وڵا تێك لێكیان جیا دەكاتەوە هوشیاری گەلەكانیانە.
ئیدی لاتان سەیر ن□ بێت ئەو ملیۆن و ڕوبعە موچەخۆرەی لەمەڕ خۆمان نەوێرن خۆیان بدەن ل□ قەرەی گۆڕینی دەسەڵات و شێوازی حوكم، كاتێك دەزانن بەرژەوەندییان دەكەوێتە مەترسییەوە، لێرەدا فێڵی سیاسییە فاشیلەكان تەواو سەری گرت، بەس لەولاوە ئابووری و داهاتووی نەوەكانیان شێواندو بە قوڕدا برد.
هەمیشە لە دۆخی وا گەڕەلاوژەدا كە یاسا هیچ سەروەرێتییەكی نامێنێت، گەر بیشمێنێت تەنها لەسەر كەسانی هەژارو رەش و ڕووت جێبەجێ دەكرێت، كەسانی گەندەڵ ناتوانن كێشەی گەندەڵیی چارەسەر بكەن، جورئەتی مەعنەویان نییە، توانای ئیرادەیان نییە، جونكە كێشەیەكی چارەنووس سازیان نییە تا ئامادەبن لە پێناویدا قوربانی بدەن، بەڵكو ئەوان بەداوی بەرژەوەندیەكانی خۆیانەوەن، گەر لێشیان بپرسیت: ئەمە هەڵە نیی□؟ د□□□□ن: ئێمە خەباتی شاخمان كردووەو ئەمەی دەیكەن نیشتیمانپەروەرییە.
ئیدی لەو دۆخەدا بن دیوارو مەسینەهەڵگرو تەقریرنووس و جاسووس و جەللادو كۆیلە زیاد د□ب□ن، وەكو كرم لەناو درەختێكدا خەریكی مشخ□ریی دەبن تا لە ئەنجامدا درەختەكە كلۆر دەبێت و دەكەوێت.
ئەمانە لە لایەنی كۆمەڵایتیشەوە زیانێكی زۆر گەورە دەدەن لە تەبایی و یەكانگیریی پەیوەندی كۆمەڵایەتی، هەر ئەمانەشن هۆكاری مانەوەی دەسەڵاتی تۆتالیتاریی، لایان ئاساییە هەستی مرۆڤایەتی بخەنە ژێر پێیانەوەو ئامادەن بۆ گەرمبوونەوەی گیرفانی خۆیان هاوڵاتیانی ئاسایی بخەنە ناڕەحەتییەوەو بگرە زیانیان لێبدەن و دژیان بووەستنەوەو سەركوتیان بكەن، لەولاشەوە وەكو پەڕۆیەكی پیس

کە کاریان تەواو بوو لەلایەن ئاغاکانیانەوە تووڕ دەدرێن، کەواتە باشترین زاراوەی هاوشێوەی بندیوارو مەسینە هەڵگر، بریتییە لە وشەی (پاژنە)، چونکە وەك دەزانن پاژنە لە خوارترین بەشی لەشی مرۆڤدایە کە (پێ) یە، لەگەڵ ئەوەشدا لە بەشی پشتەوەی پێیەو هەربۆیە لە ناو زاراوەی بەکارهێنانی ڕۆژانەدا هێندەی باسی پەنجەکانی پێ، یان قاچ یان ئەژنۆ دەکرێت ، زۆر کەم نەبێت زاراوەی (پاژنە) بەکارناهێنرێت، کەواتە ئەمە هاوواتاو سینەنێمی و هەموو مەجازە کۆنەکانی وەك مەسینەهەڵگرو کۆیلەو بندیوارە، لەگەڵ بەکارهێنانیدا دەکەوێتە ناو فەرهەنگی زاراوە مەجازییەکانی ڕۆژانەوە.

فەریق عوسمان